

személyeinek – merengésének – hitelességét erősíti, hogy mérnöközgazdászként a területfejlesztési gazdaságpolitikából doktorált, hét évig multinacionális világvállalatoknál volt vezető beosztásban. 1989 és 1997 között a reklámszakmában dolgozott többek között Olaszországban és az Egyesült Államokban. Majd 2006 és 2010 között egy 2400 fős településen polgármester volt, és részt vett több civilszervezet létrehozásában illetve működtetésében.

*****

BOOKTÖRTÉNELEM

MERZA JÓZSEF

„ALKALMATLAN VAGYOK A KILÁTÁSTALANSÁGRA”

BISZTRAI ÉVI ÉS GYURI (1995)

I. RÉSZ

Húvös van. Középen ülök Évi és Gyuri között és egy félíg kibelezett, Vera programú Robotron írógépen gyorsan, és hibásan gépelem szavaikat. Fejünk fölött ritkás lábdübörgés, hátunk mögött időnként nagy robajjal meginduló gázkazán. A Galgahévíz utcai ház sokat látott pincéjében interjú készül.

1972 nyarán tartottuk a Bokorban az első csoportvezetői lelkigyakorlatot. Az ott levő tizenhét öreg közé hirtelen berobbant egy magas, szőkehajú fiatalember, aki nagybátyját hozta motorkerékpárral. Te voltál az, Gyuri, s utána ott is maradtál és részt vettél az egész lelkigyakorlaton. Hogyan kerültél oda?

Nagybátyám, Bisztrai László, bordányi plébános kért meg, hogy vigyem el Alsószentivánra, a lelkigyakorlatra. A motoron már tudtam, hogy ott fogok maradni, hiszen vissza is kellett őt vinni. Ekkor én már minden második héten házasságra előkészítő tanfolyamot tartottam a bordányi fiataloknak. Laci bácsi a kopasz fejére mutatva érzékeltette, hogy nekem több esélyem van a fiataloknál, mint neki.

Te akkor már képes voltál arra, hogy házasságra előkészíts valakit?

A házasságra előkészítő tanfolyam valójában fedőnév volt, mert azzal nem lehetett előállni a faluban, hogy

evangéliumi tartalmak közlése folyik a plébánián minden vasárnap 11-13 óráig.

Évike még nem volt a látóhatáron?

Évike nagyon ott volt a látóhatáron, mert 9 hónap múlva össze is esküdtünk! Együtt olvastuk Walter Trobisch „Szerettem egy lányt” című könyvét, sőt magánra is mondtam a szövegét és továbbadtam a barátaimnak. Ez a szakmai képzés, valamint az otthonról hozott családmodell teljesen elegendő volt számomra ahhoz, hogy 16-18 éveseknek beszéljek erről a témáról.

Na, jó, erre még visszatérünk. Most azonban légszíves elmondani, hogyan éltél mielőtt eljutottál volna Alsószentivánig!

Nagyon jól éltem. Egy igazi botanikus csak a növény gyökérzetét nézi, mielőtt el- vagy átülteti. Csak hálával tartozhatom gyökereimért. 1952-ben születtem egy katolikus család harmadik gyermekeként, egy leány és egy fiú után, s 1959-ig mint legkisebb gyermek nevelkedtem. Ez azt jelentette, hogy jó szüleimnek még volt ambíciója az első két gyerek módszeres nevelésére, de mire hozzám eljutottak, már kellőképpen kifáradtak és hagytak engem növekedni. Mivel hat évig a legkisebb voltam, azért extra szeretet-simogatások jutottak nekem. Nem törtek be, nem kényszerítették rám mindenáron a szülői akaratot. Később még két öcsém született, sajnos a legkisebbet hét napos korában eltemettük. Édesanyám óvónőként dolgozott és így szolgálati lakást kaptunk a rákoshegyi óvodában. Az óvodához kötődik a bábozás iránti szeretetem, ami a jelen, 43 éves korombeli foglalkozásomat adja, hiszen bábokból élünk meg.

Milyen szülői háttérből táplálkoztak a gyökereid?

Nagyon hálás kérdést tettél fel, ugyanis a mai napig meghatároz engem szüleim hite és vallásgyakorlása. Mióta az eszemet tudom, szüleim napi áldozók voltak mind a mai napig. A 4-5 éves kisgyerekek csak azt látták, hogy anyja minden reggel fél hétkor eltűnik. Fogalmam sem volt, hová megy. 1956-57-et írtunk akkor. Kérésre egyszer magával vitt. A templom padjában kötöttünk ki, csak ő volt ott. Háromnegyed hétkor kijött a helyi plébános. Anyu előrement a rácshoz, valamit kapott a szájába, utána visszajött mellém, letérdelt és tíz percig, lehajtott fejjel, csendben volt. Amikor kimentünk a templomból, résnyire kinyitotta az ajtót, finoman kinézett, majd a templomból kilépve, szatyrot lóbálva hazamentünk. Időnként találkoztunk óvodás gyerekekkel is, akiket a szüleik hoztak az óvodába. Ekkor már én is tudtam, hogy Anyu reggelenként templomba megy. Több évig meg voltam győződve arról, hogy a jó Isten nem más, mint az édesanyám. Azt tudtam, hogy Isten a szeretet, azt pedig tapasztaltam, hogy édesanyám szeret engem, akkor viszont egyértelmű a szillogizmus, hogy

Anyu az Isten. A templomba csak azért jár, hogy önmagával találkozzon. Az ostyához még semmi közöm nem volt. Arra rájöttem, hogy Anyu azért nyitja ki résnyire a templom ajtaját, mert nem akar szembetalálkozni az óvodába menő családokkal. Úgyis rendszeresen behívták őt a tanácshoz, és megpróbálták eltiltani ettől a reggeli szokásától. Amikor 8-9 évesen már nem akartam vele menni reggelenként a templomba, akkor ráhúzta a zoknit a lábamra és visszahajtotta a paplant. Képtelen vagyok zokniban aludni, tehát fölkeltem és mentem.

Apai emlékeid is vannak?

Nagyon szeretném, ha az előző beszámolómban nem azt az érzést sugallná bárkinek is, hogy az Anyaisten tipikus alakját írom le. Egyszerűen, édesanyám szeretete megjelenítette azt az Istent, akit én is szerethetek és akiről beszélhetek. Felnőtt fejjel sem tapasztalok kórosat ebben az élményben. Édesapámmal 18 éves koromtól kezdve 20 éves koromig jártam reggelenként áldozni a pesti ferences templomba, félmisére.

Évi, te is ilyen jó indulással kezdted az életedet?

1952-ben születtem, második gyerekként. Édesanyámat már csak betegen ismertem. Kétéves voltam, amikor megbénult, s újra meg kellett tanulnia járni és beszélni, bal kézzel írni, kézimunkázni. 2-12 éves koromig Mezőkövesden laktunk, apám munkaviszonyából adódóan szolgálati lakásban. Életem akkor jutott fordulópontra, amikor 12 éves koromban meghalt édesanyám és lakóhelyet, iskolát kellett váltanom. A családból egyedül, rokonokhoz kerültem. Apám Pesten dolgozott, nővérem pedig középiskolában tanult. A mi családunk hagyományosan keresztény beállítottságú család volt, vagy egy picivel kevesebb. Templomba jártunk, bár apám inkább csak elkísért bennünket. Anyuhoz alkalmanként eljött a plébános, aki engem is hitoktatott. Az elsőáldozásra való felkészülés úgy él bennem, mint igazságkeresés, egy nagyon szép dolog felfedezése, megtalálása. Mivel apám munkahelyi kötöttsége miatt - a hétvégeket leszámítva - anyámmal éltem együtt, ez egyfajta sorsközösséget, Istenre-bízottságot is jelentett. Gyerekkoromat ma is szépnek és harmonikusnak gondolom, hiszen a tíz évnél fiatalabb gyerek nem látja olyan tisztán a súlyos betegséget, másrészt a kövesdi lakásunk egy ősparkban volt, ahol szabadon, természeti élményekkel gazdagon éltünk. Anyám halála után egy év múlva édesapám újránősült, s akkor a család egyesült egy budapesti albérleti lakásban, Rákosligeten. A közeli gimnáziumba írtak be és ott találkoztam Gyurival. Apám új házassága nem sikerült, s ebből nagyon súlyos gondok adódtak, amelyek kezelése számomra megoszthatatlan gondot, állandó szorongást jelentett.

Meglátszottak-e ezek az élmények Évin az ismerkedés idején?

Évin először én a gyönyörű barna haját, az egyenes tartását és az igen szép lábait láttam meg. Magamból kiindulva, eszembe sem jutott, hogy neki rendezetlen családi háttere lehetne. Húsz évesen, azaz négy év múlva derült csak ki, hogy otthon a kés is repül. Megdöbbenett, hogy ez a lány addig nem öntötte rám az otthoni fájdalmakat, hanem maga hordozta azokat. Felnéztem rá.

Komolyabb érzelmekkel?

Ekkor már a második szerelemnél tartottunk. Az első kilenc hónapig tartott, majd két év szünet után újramelegítettem a levest. Hatéves korom óta szüntelenül szerelmes voltam. A szerelem révén éltem át az üldözöttek mellé állást is.

Mit jelent ez?

Hat éves voltam, amikor a tanító néni elvette az első szerelmem ollóját. A kislány nagyon sírt, ezért egy alkalmas pillanatban felkaptam az ollót a tanári asztalról és visszaadtam a tulajdonosának. Este, iskola után, bezártak egy órára. A kislány megvárt kinn a sötétben, hazakísérhettem, vihettem a táskáját.

Valóban romantikus élmény. Nyilván sok szép élményre tettetek szert Évivel az együttjárásotok során. Mit tudtál ezekből átadni a bordányi fiataloknak?

Örömmel és tiszta szívvel beszélhettem a megélt és átélt szerelemről, egymás nem lelegetéséről. Felejthetetlenek azok az eszmélődő percek, melyek Évivel a Duna part lépcsőjén teltek. Az egymáshoz szorított két arc, amely egy irányba nézett. Ekkor éreztem először, hogy milyen nagy dolog az, ha két ember együtt, egy irányba néz. Együtt mentünk misére, egy közösségbe jártunk, s ez kiemelte a szerelmünket a csupán testi síkból. A közösség tartalmaz feladatokat adott. Helyrehoztuk egy idős asszony leégett lakását, plébániai csomagokat vitünk beteg, szegény embereknek, együtt mondtuk el másoknak, hogy van Isten. Ezt tartom két fiatal igazi együttjárásának. Úgy éreztem, hogy Bordányban tényleg a gyakorlat és a szív bőségéből szólt a száj. Megköszönöm Évinek és a jó Istennek, hogy a nászúton lettünk először egymásé. Megköszönöm, hogy Gyurka bácsi, mint lelkivezetőm, a gyónások során nem azt marcanolta, amit a legtöbb gyóntató a hatodik parancs körében szokott, hanem arra volt kíváncsi, hogy mennyi időt szántam tanulásra, imádságra és mennyi pénzt adtam az éhezőknek, a szegényeknek az ösztöndíjamból. Soha nem tiltott a szexualitástól, hanem új utakat nyitott a fiatal ember számára. Volt mit átadnom Bordányban.

Az alsószentiváni lelkigyakorlaton tehát tulajdonképpen egy rutinos igehirdető bújt meg a 20 éves kölyökarc

mögött. Hogyan kapcsolódtál be ezután a Bokor szervezetébe, amikor még nem is voltál csoportvezető?

Tévedsz, már két éve az voltam. Édesanyám 18 éves koromban a bátyám és elém állt és így szólt: „Fiaim, ha nem mutatjátok meg Krisztust a világnak, a világ elpusztul.” Bátyám ekkor másodéves papipari tanuló volt. 1971 tavaszán, Halásztelken, Dombi Feri bácsinál tapasztaltam azt, amit a Bokorban azóta is átélék: komolyan veszik az embert. Feri bácsi kíváncsi volt a véleményemre, várta a házi feladatot és azonnal röptetett. Napi kenyere mmé vált az a Jenő-dal, amelynek egyik mondata úgy szól, hogy szeretetünk belénk rohad, ha nem adjuk tovább. Rákoshegyen beatmisét szerveztünk, megszületett az első énekkaros közösség. Szerettünk volna rendszeresen találkozni a plébánián, de a plébános nem engedte. Indoka a következő volt: „Gyuri, én már voltam börtönben. Nem akarok fiatalokkal foglalkozni. Ha fiúkkal foglalkozom, azt mondják rám, hogy homoszexuális vagyok, ha lányokkal foglalkozom, akkor az a vád ér, hogy fogdosom őket.” Egy tizenkilenc éves embernek életre meghatározó élmény az ilyen papi válasz ahhoz, hogy a laikusokba vesse bizalmát.

Tehát Te igazi, bokorbeli közösségvezető voltál. Kik voltak azok a laikusok, akikben bíztál, kik voltak hasonló gondolkodású barátaid?

Ha számodra az a bokorbeli közösségvezető, akiben nem tűr maradást az örömhír, hanem azonnal át akarja adni másnak a megtalált kincset, mert „így élni jó”, akkor én valóban bokorbeli közösségvezető voltam és vagyok. Ezt a meggyőződést egyébként hazulról hoztam. 1971 tavaszán Bisztrai László küldött Halásztelekre azzal a kéréssel, hogy adjak át Dombi Ferencnek egy magnókazettát és ha tetszik az, amit ott látok, akkor beszélgessek vele. Ott voltam és ott maradtam. Feri bácsinak köszönöm, hogy itt vagyok. Mlecsenkov Angel a maga melós tenyerével nyitotta föl előttem és magyarázta a Szentírást. Ősi, bulgár kertész lendülettel. Tölösi Magdi, mint diétás nővér, a vasárnapi találkozó után hétfőn a baleseti ambulancián magyarázta, hogy mit jelent Szentírást elemezni. Előttem bontakozott ki Bernáth Margit (Cika) és Rihmer Karcsi felnőttkori szerelme. Az ő felelősségteljes együttjárásukat látva komolyodtam. Bevittem a súlyzókészletemet Király Ignác szeminárium cellájába, hogy segítse őt a cölibátus mellett. Szivacsként ittam Feri bácsi beszédeit, energikus, hiteles, világos, érthető, küldetést adó szavait.

Valóban színes, mozgalmas, elkötelezett barátokból álló közösségben éltél. Neked is voltak ilyen barátaid, Évi?

Nem voltak. Gyuri révén kapcsolódtam a Bokorhoz, mivel nem vonzott a Margit-templom, ahová családostól jártunk. Csatárkán találkoztam először Ildivel, Jenővel,

Gyurka bácsival. Amennyire Gyuri azonnal otthon volt a Bokorban, nekem annyival újszerűbb volt. Egészen más világ nyílt meg előttem, amit eddig nem ismertem, hiszen otthon nagyon zárt életet éltünk. Egyrészt nagyon csodálatos volt, másrészt azonban fel is bolygatott. Gyurka bácsi provokatív kérdései, amelyeket különböző problémakörökben tett fel, átstruktúrálták gondolkodásunkat, eddigi elképzeléseinket az élet megoldásáról. A vele beszélgető fiatalok társasága elég hamar közösséggé alakult át. Ildi, Jenő, Cika, Karcsi és Fogarasiék voltak az alapító tagok, de hamarosan kiegészült másokkal is. Vigyázó Mari az elsők között volt.

Bokor-esküvőtök volt?

De még mennyire! Arra kértem a minket összeeskető bátyámat, hogy használja ki az alkalmat. Itt van ötszáz ember, mondja a kökemény evangéliumot, ne nekünk fogalmazzon lírát, hanem csapja le a ziccet. Jenőék zenéltek, Soltész Jenő bácsi vitt le bennünket nászútra Balatonfüredre az öreg Moszkvicsával. Öt nap múlva - megszakitva a nászutat - felutaztunk a péceli nagypénteki virrasztásra.

Közösségi tagként és fiatal házasként folytattátok az életet. Mik voltak a következő évek fontosabb történései?

Egy kispesti, 36 nm-es tanácsi lakásban kezdhettük önálló életünket. Fiatal piarista papnövendékek kérték, hogy csináljak közösséget a gimnáziumi osztálytársaikból. Szegheő Jóskához (Totya) és Farkas Pistához (Lupusz) jártam be a Mikszáth Kálmán térre. Ők akkor voltak másod-, harmadéves egyetemisták. Jó kis közösség jött össze a Mikszáth tér helyett a kispesti munkáslakásban. Az említett két barátom a háttérből segített és mosolyával kísért. A barátság azóta sem szűnt meg.

Na jó, de a magánéletről nem esik szó? Voltak egyáltalán bútoraitok és berendezési tárgyaitok?

Volt egy kis spórolt pénzünk, úgy 10 ezer Ft, használt bútort vettünk ebből és berendeztük a lakást. Emlékezem szerint egy volt a magán- és a közösségi életünk. A közösségi lét átszötte minden programunkat, esetleg nem is volt más programunk. Fél év múlva Gyuri elment katonának. Tompa Nándort kérdezte meg az Örökimádás templomban, hogy mit csináljon: menjen, vagy ne menjen? Egyértelműen küldte a seregbe, méghozzá küldetéssel: „Ott is vannak lelkek, nemesítsd őket!”

Jól érezted magad, Gyuri, a seregben?

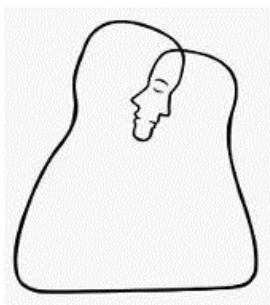
Huszonhárom év távlatából úgy érzem, hogy át tudtam alakítani számomra a Petőfi laktanyát kolostorrá. Hála az önnevelési és a lelkie vezetői behatásoknak - a benti időelszámolásom szerint - napi három órát tudtam imádkozni, végigolvastam a KIO-t és kijegyeztem,

azonkívül orosz klasszikusokat olvastam. Egyszer az történt, hogy vasárnap este, visszamenve a laktanyába, a fiúk összetett, imára kulcsolt kézzel és rózsafüzérrel fogadtak. Elkiáltották magukat a körletben, hogy megjött Bisztrai: Imához! A nagy unatkozásban ugyanis felfeszítették a szekrényemet és Kodolányi „Égő csipkebokor” című könyvében megtalálták a másnapi gyónásom teljes írott anyagát. Elszámolásomat 51 kérdésre adott igen-nem válasszal és 1-5-ig terjedő osztályzatokkal készítettem. A gyónási anyagomban azonban csak az 51 sorszám és a válaszok szerepeltek. Azonnal át is adták papírjaimat az elhárításnak, mivel meg voltak győződve arról, hogy a zászlóaljról készítek napi feljegyzéseket. A zászlóalj létszáma ugyanis pontosan 51 volt. Másnap reggel a laktanya parancsnok szobájában kellett számot adnom deviáns magatartásomról. Áadtam az 51 kérdés megfejtését. Nem tudott velem mit kezdeni, én viszont ettől kezdve 51 ember biztatása mellett mondtam el az esti imát. Folyamatosan figyelmeztettek vallásos kötelezettségeimre. Nagyon jó volt, nem volt többé mit titkolni.

(folytatjuk)

*****

GONDOLATOK JEGYESEKNEK (3.)...

FRANK TAMÁS

IDŐBEOSZTÁS

„Heti egy este, havi egy nap, évi egy hétvége”

Az időbeosztás alapja a pontosság, a tudatosság a közös tervezés, odafigyelés, dinamikusság.

A pontosság azt jelenti, hogy tisztelem magamat, tisztelem a páromat, nem élek vissza sem a magam, sem a közös időnkkel. Nálunk ennek bizalmat építő szerepe is volt. Tudni, hogy a másokra számíthatok, nem kell állandóan gondolkodnom, hogy a másik ott lesz vagy sem, odaérünk-e egy fontos eseményre stb.

Időbeosztás tervezéssel, egyeztetéssel kezdődik, ami pedig a mindenhol hangoztatott kommunikációval kezdődik. Cél a konszenzus és nem a kompromisszum.

Az időbeosztás mindenképpen tudatossággal társul, a párkapcsolaton belüli jó időbeosztás kialakítása pedig közös gondolkodást és odafigyelést igényel, viszont ha sikerül, akkor gyönyörűen tud a háttérből segíteni a mindennapokban. Még úgy is, hogy az időbeosztás nem egy statikus, gránitszilárdságú közös törvény, hanem egy dinamikus, az aktuális külső igényeket figyelembe véve folyamatosan változó keret (egyetem, vizsgaidőszak, munka, egy gyerek, két gyerek, több gyerek, újra munka, közösség...stb), melyet közösen kell mindig egy kicsit csiszolni, hogy továbbra is kellő kapaszkodót nyújtson a mindennapokban.

Már az együtt járás alatt mindenképp érdemes lehet feltenni magunknak az alábbi kérdéseket, hiszen a párkapcsolatban együtt töltött idő is biztosan valahonnan hiányozni fog, hiszen egy nap mindenkinek csak 24 órából áll. Tehát:

- * Miről vagyok hajlandó lemondani?
- * Miről nem mondok le semmiképp?
- * Van-e olyan, amit tudunk együtt csinálni?
- * Mit szeretnék továbbra is egyedül csinálni?
- * Mennyi időt vesznek igénybe az önálló dolgaim?
- * Elvárom-e, hogy ezt a párom elfogadja?

Aztán miután magunknak feltettük, beszéljük is meg, mert ki fog jönni, hogy csak a fenti kérdések alapján kellene napi 36 óra, és még nem is aludtunk. A családnál pedig még nem is jártunk, merthogy a következő kritikus és megbeszélendő pont a család és a kapcsolatainknak azon része, mely túlmutat kettőnkön:

- * A családban kire mennyi időt szánunk?
- * Mennyit akarnak ők ránk szánni?
- * Ha van közösségünk, akkor oda együtt járunk?
- * Vagy külön?
- * Egymás baráti körében, egyetemi/munkahelyi társaságában részt veszünk?
- * Tudjuk ezeket megfelelő súllyal kezelni?

És mindezek után közös tapasztalatok szerzéséhez, egymás megismeréséhez, kapcsolatunk elmélyüléséhez:

- * Marad idő egymásra?
- * Milyen idő marad egymásra?
- * Tud ez minőségi idő lenni?

Mindennapok összehangolása mellett néha ki kell tekintenünk és megbeszélni a távlati céljainkat is. Fontos hogy mindig legyenek közös céljaink, még akkor is ha ezek bagatell vagy épp egész komoly dolgok (szobát